

Anmälningar mot Kriminalvården, anstalten Norrtälje, om rutinerna för hantering av rekommenderade försändelser till intagna m.m.

Anmälningar

AA anförde i två anmälningar, som kom in till JO den 30 april och den 16 maj 2008, bl.a. följande. Han fick ett rekommenderat brev från Polismyndigheten i Stockholms län och kvitterade mottagningsbeviset den 24 april 2008. När försändelsen hämtats ut placerades den bland hans privata föremål i civilförrådet. Han fick del av försändelsen mer än två veckor efter det att han hade kvitterat mottagningsbeviset. Det var viktigt för honom att ta del av försändelsens innehåll, eftersom han avsåg att återropa det som bevisning i domstol. Genom anstaltens förfarande minskade hans möjligheter att överklaga polisens beslut.

AA klagade i en anmälan, som kom in till JO den 3 juli 2008, på att anstalten hade öppnat och granskat en försändelse från Norrtälje kommun.

Utredning

Anmälningarna remitterades till Kriminalvården för yttrande. Myndigheten (Region Stockholm), genom regionchefen BB, anförde bl.a. följande beträffande AA:s klagomål om rekommenderade försändelser.

Sakförhållanden

Underlag till remissvar har inhämtats från anstalten Norrtälje vari kriminalvårdschefen CC efter föredragning av kriminalvårdsinspektör DD framfört i huvudsak följande avseende rutinerna för hanteringen av rekommenderade brev.

Anstalten har säkra rutiner för brevhantering som syftar till att i första hand hindra otillåten införsel vilket också uppnås. Rutinerna innebär dessutom en noggrann bokföring av försändelserna vilket säkerställer att inget förkommer. Ett rek med myndighetspost kvitteras således av den intagne dels på mottagningsbeviset och dels när han får tillgång till själva försändelsen från civilförrådet. Tidigare kvitterades endast mottagningsbeviset för rek varvid den intagne fick själva försändelsen med den normala internposten. Detta förfaringsätt ändrades sedan anstalten vid flera tillfällen tvingats betala ersättning till intagna som påstått att rek ej lämnats till dem efter kvittering. Det problemet är nu helt eliminerat.

I aktuellt fall har den intagne haft omedelbar tillgång till försändelsen sedan han skrivit på mottagningsbeviset givet att han gjort en enkel skriftlig framställan därom.

Den intagne har alltså själv ägt frågan om tillgång till försändelsen allt sedan den ankom till anstalten och dess civilförråd vilket han informerades om när han kvitterade mottagningsbeviset.

Anstalten Norrtäljes rutiner avseende myndighetspost som ej är rekommenderad utan anländer via den vanliga postgången innebär att försändelsen befordras till den intagne utan att posten granskas i något avseende innan eller i samband med att den överlämnas till den intagne i utrymme som anstalten bestämmer. Om den intagne, sedan han beretts möjlighet att öppna posten och ta del av innehållet önskar inneha försändelsen i sitt bostadsrum måste han dock medge sedvanlig kontroll för att möjliggöra en prövning av innehavsfrågan utifrån bestämmelsen i 24 § KvaL.

Författningsbestämmelser

24 § KvaL. En intagen får ta emot och inneha böcker, tidskrifter och tidningar, dock inte sådana som kan

1. äventyra ordningen eller säkerheten, eller
2. antas motverka den behandling som den intagne genomgår.

I övrigt får en intagen ta emot och inneha den personliga egendom som är motiverad med hänsyn till att verkställigheten ska kunna genomföras på ett ändamålsenligt sätt.

En intagen får inte utan särskilt medgivande disponera pass som förvaras av anstalten.

25 § KvaL. Brev mellan en intagen och en advokat, en svensk myndighet eller ett internationellt organ som har av Sverige erkänd behörighet att ta emot klagomål från enskilda ska vidarebefordras utan granskning. Om det finns anledning att anta att uppgiften om avsändare i ett sådant brev till en intagen är oriktig, får brevet granskas i syfte att utreda vem avsändaren är.

Av 7 kap. 5 § i kriminalvårdens föreskrifter och allmänna råd för verkställighet i anstalt (KVFS 2008:3, numera 2009:4, JO:s anm.) framgår att med de begränsningar som följer av 12-18 §§ får en intagen inneha egendom i sitt bostadsrum enligt bestämmelserna i 6 -11 §§. Innehav får dock inte äventyra ordningen eller säkerheten i anstalten, motverka den behandling som den intagne genomgår, försvåra visitation eller vålla sanitär olägenhet.

Av de allmänna råden till samma paragraf framgår bl.a. följande. Innehav av t.ex. domshandlingar, beslut och förhørsprotokoll bör normalt inte tillåtas på grund av säkerhetsskäl eftersom dessa kan spridas och medföra att andra intagna utsätts för hot eller trakasserier. Detta gäller även emblem, fotografier eller andra kännetecken som visar tillhörighet till vad som uppfattas som kriminella sammanslutningar eller extrema organisationer vilka inte är främmande för att använda våld.

Kriminalvårdens, Region Stockholm, bedömning

Kriminalvården anser att anstalten Norrtäljes rutin vad gäller att den intagne även kvitterar en rekommenderad försändelse när denne rent fysiskt tar emot försändelsen är ett bra sätt att säkerhetsställa att inget förkommer.

Det saknas dock skäl anser Kriminalvården att göra skillnad på försändelser som skickats direkt till anstalten och rekommenderad post. Rutinen, att viss post läggs till förrådet och lämnas till den intagne efter en skriftlig anhållan av denne är därför olämplig. Samtlig post och skriftliga handlingar som anländer till den intagne bör hanteras enligt de vanliga brevgranskningsreglerna. Detta utesluter inte att anstalten kan låta den intagne kvittera en försändelse som inkommit i form av rekommenderat brev utan endast att rutinerna avseende detta läggs om.

I ett kompletterande remissyttrande anförde myndigheten, genom regionchefen BB, bl.a. följande beträffande granskningen av myndighetspost.

Sakförhållanden

Underlag till remissvar har inhämtats från anstalten Norrtälje vari kriminalvårdschefen EE efter föredragning av kriminalvårdsinspektör DD framfört följande.

Aktuellt brev granskades (öppning utan genomläsning) 2008-06-30 p.g.a. misstanke om att avsändaren var en annan än den som angavs på kuvertet. Adressen var slarvigt handskriven och kuvertet var solkat, således kunde det misstänkas att kuvertet var öppnat och förslutet flera gånger och alltså använts av annan än kommunen.

Författningsbestämmelser

25 § KvaL. Brev mellan en intagen och en advokat, en svensk myndighet eller ett internationellt organ som har av Sverige erkänd behörighet att ta emot klagomål från enskilda ska vidarebefordras utan granskning. Om det finns anledning att anta att uppgiften om avsändare i ett sådant brev till en intagen är oriktig, får brevet granskas i syfte att utreda vem avsändaren är.

Kriminalvårdens, region Stockholm, bedömning

Med hänsyn till det skick kuvertet hade, med slarvigt skriven adress och solkat, så anser Kriminalvården att anstalten Norrtälje har gjort rätt som har reagerat på kuvertet och ifrågasatt om avsändaren var den rätta. Anstalten har inte gjort någon mer ingripande åtgärd än nödvändigt utan förhållit sig till de regler som finns genom att två tjänstemän är närvarande och de har endast öppnat kuvertet för att konstatera att det är rätt avsändare men däremot inte läst texten, vilket framgår av stämpeln på kuvertet. Kriminalvården anser inte att det föreligger några skäl för att kritisera anstalten i detta fall.

AA kommenterade remissvaren. Han inkom den 4 juni 2009 med en kompletterande skrift i vilken han klagade på anstaltens hantering av en rekommenderad försändelse från polismyndigheten.

Bedömning

Intagnas rätt till korrespondens regleras i 25-27 §§ lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt (kriminalvårdslagen). Av dessa bestämmelser framgår beträffande myndighetspost att brev mellan en intagen och svensk myndighet ska vidarebefordras utan granskning. Anges brev vara avsänd från svensk myndighet och det finns anledning att anta att uppgiften är oriktig får brevet granskas i syfte att utreda vem avsändaren är. Granskningen får inte vara mer ingående än vad som är nödvändigt med hänsyn till granskningens syfte.

Det skydd för förtrolig kommunikation som regleras i angivna bestämmelser i kriminalvårdslagen kan ses som en för intagna i anstalt anpassad form av det skydd som gäller varje medborgare enligt 2 kap. 6 § regeringsformen.

Enligt 24 § kriminalvårdslagen får en intagen ta emot och inneha bl.a. böcker, tidskrifter och tidningar, dock inte sådana som kan äventyra ordning och säkerhet eller motverka den behandling som den intagne genomgår. I övrigt får en intagen ta emot och inneha den personliga egendom som är motiverad med hänsyn till att verkställigheten ska kunna genomföras på ett ändamålsenligt sätt. Kompletterande bestämmelser om intagnas innehav finns i. Kriminalvårdens föreskrifter och allmänna råd för verkställighet i anstalt (numera KVFS 2009:4), anstaltsföreskrifterna.

Enligt anstalten Norrtälje i detta ärende beskrivna rutin placerades en rekommenderad försändelse till en intagen, sedan denne kvitterat mottagningsbeviset, bland hans effekter i civilförrådet. Den intagne fick sedan lämna in en hemställan om att få ta del av försändelsen. Anstalten Norrtälje har hävdad den intagne hade omedelbar tillgång till försändelsen.

Enligt min mening finns det inte någon anledning att vid hanteringen av post till intagna göra skillnad på ett vanligt brev och ett rekommenderat brev. En intagen har, oavsett sättet för befordran av posten, rätt att så snart som möjligt få ta del av en försändelse sedan eventuell granskning skett och under förutsättning att ett beslut om kvarhållande av försändelsen inte fattats. Brev från svensk myndighet ska normalt vidarebefordras utan granskning. Det är oacceptabelt att en intagen tvingas vara aktiv och begära att få ta del av en försändelse.

Många rekommenderade försändelser kommer från myndigheter och kvittering av ett mottagningsbevis utgör ett viktigt bevis på att mottagaren tagit emot försändelsen. Frister för överklagande och dylikt börjar ofta löpa från den dag försändelsen kvitteras. En rutin som medför att intagna inte får ta del av försändelser i anslutning till att mottagningsbeviset kvitteras innebär stor risk för att intagna lider rättsförlust. Jag är mycket kritisk till anstalten Norrtäljes sätt att hantera rekommenderade försändelser till de intagna. Jag har i dag avgjort ytterligare ett ärende som rör anstalten Norrtäljes hantering av rekommenderade försändelser (dnr 1922-2008). Kriminalvården uppgav i remissvaret i det ärendet att anstalten numera har ändrat sina rutiner så att en intagen får tillgång till försändelsen utan att behöva lämna in en hemställan härom.

Om en intagen, sedan han tagit del av försändelsen, begär att få inneha innehållet i sitt bostadsrum ska detta prövas enligt bestämmelserna i 24 § kriminalvårdslagen och anstaltsföreskrifterna.

Jag finner inte anledning att kommentera AA:s övriga klagomål.

Ärendet avslutas.